

Information inför axelprotesoperation

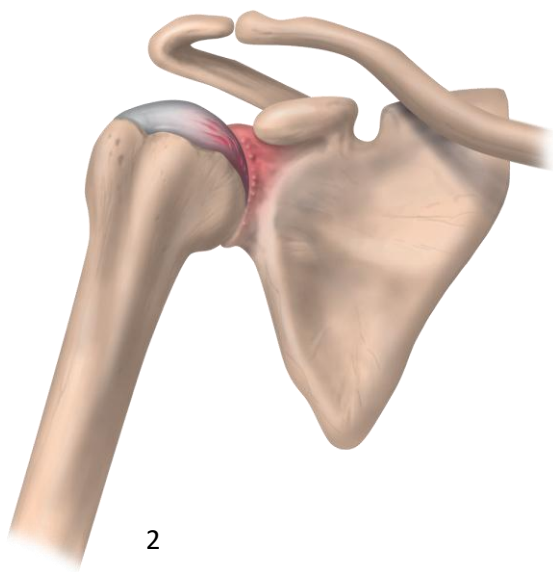
SportsMed, Carlanderska sjukhuset
www.sportsmed.se info@sportsmed.se 031-81 80 83

Axelleden

Axelleden är en kulled med en ledkula på överarmen som leder mot en ledsål på skulderbladet. Axelleden har stor rörlighet och stabiliseras av ledkapsel, ledband och muskler. Musklerna kallas rotatorcuff. Axelns funktion bygger på ett samspel av rörelser mellan axelled, skulderblad, nyckelben och rygg.

Artros i axelleden

På både ledhuvud och ledpanna är ytorna täckta med ett brosklager, detta fungerar som en glidyta i axelleden. Vid artros har detta brosk blivit tunt och skört, och kan leda till smärta och funktionsbortfall. I första hand är behandlingen rehabilitering, med anpassade övningar, för att få bättre axelfunktion och minskad smärta. Även medicinering kan vara till god hjälp. I vissa fall kan en axelprotesoperation behövas.

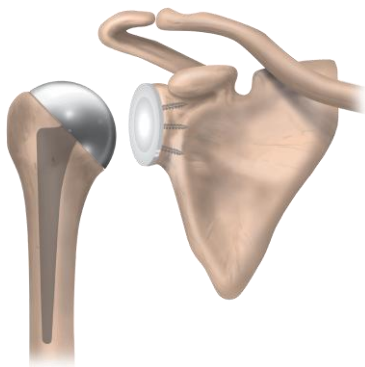

Operation med axelprotes

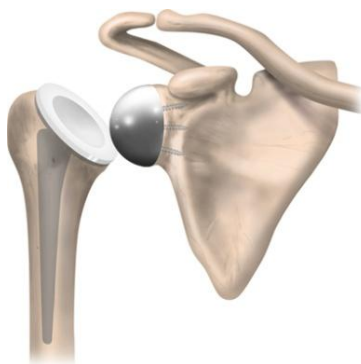
Operationen utförs i narkos, dvs du kommer vara nersövd. Via ett öppet snitt flyttar man undan en sena på framsidan av axeln, (som sedan sys tillbaka) tar bort ledhuvud på överarm och ersätter den med en proteskula i metall. Ledpanna byts ut mot en ny i plast.

Syftet med axelprotesoperationen är i första hand att minska smärta och stelhet i din axelled.

Den vanligaste varianten av axelprotes är en så kallad anatomisk axelprotes, i vissa fall lämpar sig en omvänd axelprotes bättre, tex vid komplicerade frakturer eller stora rotatorcuffrupturer.

Anatomisk axelprotes

Omvänd axelprotes

Inför din operation ber vi dig följa nedanstående instruktioner noggrant

Du måste vara fastande: 6 timmar innan du ska vara på sjukhuset får du inte äta någon fast/halvfast föda, röka eller snusa. Du får gärna dricka klar vätska såsom vatten, kaffe, te och saft (ej mjölkprodukter) fram till 2 timmar innan du ska vara på operations-avdelningen.

Raka **inte** operationsområdet under veckan före operationen då det riskerar att små sår uppstår. Dessa kan orsaka infektion vid operationen. **Det är viktigt att du inte har några sår på kroppen inför din operation.**

Dubbelduscha 3 gånger: använd Descutan®/Hibiwash® bakteriedödande tvål. Du måste tvåla in hela kroppen och håret **2 gånger vid varje dusch tillfälle**. Detta är mycket viktigt så att du inte ska få sår-infektion. Om du inte har duschat enligt dessa instruktioner kommer din operation att skjutas upp. Tvålen finns att köpa på valfritt apotek. **Viktigt att du följer instruktioner för respektive tvål.**

1. **Första** dubbelduschen görs dagen innan operation på eftermiddagen.
2. **Andra** dubbelduschen görs dagen innan operation på kvällen (minst 2 timmar efter första dusch).
3. **Tredje** dubbelduschen görs **på** operationsdagens morgon.

Så här gör du

Ta av ev. smycken och klocka. Duscha hela kroppen och håret med vatten. Tvåla in hela kroppen, och även håret med tvättsvampen 2 gånger vid varje duschtillfälle. Stäng av vattnet medan du tvålar in dig. Börja uppifrån och tvätta nedåt. Tvållösningen ska sitta kvar ca 2 minuter innan den sköljs av. Ta ny svamp till varje tvagning/tvättning och ren handduk efter varje duschtillfälle. Akta ögon och öron (skydda med bomull/fetvadd i öronen), lösningen kan reta slemhinnor.

Byt till rena kläder efter varje dusch. Bädda rent i sängen. Smörj inte in dig med hudkräm efter duscharna.

Att tänka på inför operation

- Använd **inte** hudkrämer eller andra kosmetiska produkter.
- Avlägsna make-up, nagellack samt piercing. Lämna smycken och värdesaker hemma.
- Om du står på regelbunden medicinerings, var vänlig ta med dessa gärna i originalförpackning.
- Om du tar blodförtunnande medicin, antiinflammatoriska läkemedel, smärtstillande läkemedel måste dessa sättas ut innan operation enligt operatörens ordination. Tala med operationskoordinatorerna för mer information.
- Om du tar naturläkemedel, kosttillskott eller liknande, ska du sluta med dem 1 vecka före operation.
- Om du har vårdats eller utför vårdarbete utomlands (gäller även tandvård, tatuering eller piercing) fram till operationen, är det viktigt att du meddelar oss så snart som möjligt.

Nikotin och Alkohol

Vi rekommenderar att du avstår från nikotin och alkohol 6 veckor före och efter operation. Detta för att minska risken för komplikationer under och efter operation samt att nikotin och alkohol försämrar kroppens läkningsförmåga.

OBS! Var god **medtag fotolegitimation**. Annars kan inte operationen genomföras. Tänk på att klä dig i rymliga kläder för att lättare kunna klä på dig efter operationen!

Efter operationen

Vårdtiden på avdelningen är ett dygn. De första timmarna ligger du på en uppvakningsavdelning. Redan på operationsdagen kommer du att få hjälp att komma igång och röra dig. Du kommer också få instruktioner i det första träningsprogram som du ska utföra. En kontrollröntgen av din axel kommer att utföras innan du åker hem.

Sårvård: Såren är sydda intrakutant men har stygn-ändar som ska tas bort 14 dagar efter operation. Dessa är täckta med ett plastplåster som ska sitta tills stygnen tas. Förbandet tål till viss del väta, men bör skyddas extra vid dusch. Sårkontroll och stygn tas bort hos distriktsköterska eller hos sjuksköterska här på Sportsmed.

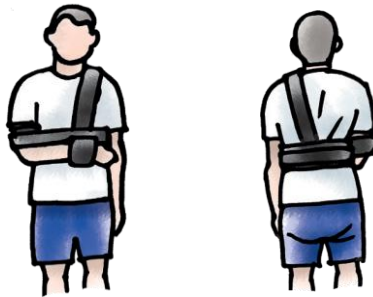
Om du får feber eller rodnad, allmän sjukdomskänsla, värmeökning och ökade smärtor i operationsområdet hör då av dig till sjuk-sköterska på SportsMed, tel: 031-818083

Sjukskrivningstiden efter operationen varierar beroende på vilken typ av arbete du har. Vanligtvis är du sjukskriven 2-3 månader i vissa fall längre, vilket bedöms av ortoped.

Hemresa: Vid hemresa rekommenderas att du blir hämtad och det går bra att åka med vanlig bil, det är inte lämpligt att köra själv. Om du planerar att resa kollektivt hem efter operation stäm av med opkoordinatorn innan. Planera gärna i god tid. Vi rekommenderar också att du har någon som sover hos dig första natten/nätterna efter operation för stöd.

Flygresor: Har Du en flygresor inplanerad de när-maste 3 veckorna efter operationen, hör av dig till oss. Tänk på att flygresor alltid innebär en ökad risk för blodpropp. Därför rekommenderar vi dig att alltid använda stödstrumpor vid flygresor.

Axellås eller armslynga: Axelprotesen och de senfästen som flyttats behöver avlastning och vila. Du ska därför använda ett axellås eller armslynga dygnet runt i 2-4 veckor efter operationen. Din operatör ordinerar hur länge du ska ha axellåset. Axellåset får lov att tas av när du utför din rehabilitering, samt vid hygien och det ska då i möjligaste mån ske avlastat med andra armen. Hur du tar av/på ditt axellås kan du se på vår hemsida: www.sportsmed.se/patientinformation/

Restriktioner:

Under de första 6 veckorna efter operationen finns det vissa saker som du INTE får göra med din opererade arm:

- INTE vrida armen ut från kroppen/utåtrotera längre än att underarmen pekar rakt fram.
- INTE lyfta armen ut åt sidan/abducera mer än 90°.
- INTE lyfta tungt, mer än 2kg.
- Om du har en omvänd protes får du INTE resa dig ur stol med hjälp av tryck från den opererade axeln eller ta handen bak mot ryggen. Du får tex INTE nå bakfickan på byxorna eller stoppa ned skjortan bak i ryggen.

Tänk på! Att du ska använda ditt axellås/armslynga dygnet runt i 2-4 veckor, enl ordination, förutom vid dusch och träning.

Aktivitet: För att återställa axelledens normala funktion efter operation är det viktigt att du så fort som möjligt påbörjar din rehabilitering. I slutet av detta häfte är hemövningar som du ska utföra till dess att du träffar din fysioterapeut, som vi rekommenderar att du gör 7-10 dagar efter operation. Kom ihåg att boka tid för det! Med hjälp av fysioterapeuten kommer din rehabilitering att ske upptrappande över en tidsperiod på minst 9 mån.

Smärtlindring

Vid operationen sprutas lokalbedövning in i axelleden. Detta ger smärtlindring i flera timmar, upp till ett dygn efter operationen.

För att lindra smärta och svullnad i axeln efter operationen ska man ta smärtstillande läkemedel. För att minska svullnad i handen utförs kraftfulla handpumpningar varje halvtimme, se hemövningarna. Du får även ett isbandage som du får med dig hem efter operationen. Det kan med fördel användas mot smärta och svullnad.

Biverkningar: Det är inte ovanligt att få biverkningar av smärtstillande läkemedel. Biverkningarna kan vara av varierande slag, vanligt förekommande är magbesvär som illamående, diarré, magknip eller att du blir hård i magen. Ibland ger läkemedel biverkningar precis när du börjar använda dem, men de minskar eller försvinner ofta efter några dagar. Många biverkningar går över när du har använt läkemedlet en tid eller när du slutar att ta läkemedlet.

Hör av dig till våra sjuksköterskor om du skulle behöva diskutera recept mot biverkningarna. Vet du med dig att du är känslig för någon form av biverkningar kan du informera din läkare före operation så att du kan hämta ut läkemedlen i samband med de andra.

Återbesökstider

Boka tid till sjuksköterska 2 veckor efter operation för sårkontroll/ suturtagning. Besöket bokas hos distriktssjuksköterska på hemorten eller på SportsMed.

Boka tid till fysioterapeut 7-10 dagar efter operation för uppföljning och fortsatt rehabilitering.

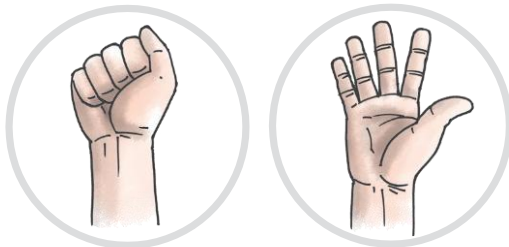
Boka återbesök med opererande läkare enligt överenskommelse med din operatör.

Boka tiderna på SportsMed på 031-81 80 83 (knappval sjuksköterska) eller maila på info@sportsmed.se

Hemträningsprogram

Var noggrann med en bra hållning, rätta upp rygg och dra axlar lätt bakåt. Pumpa kraftfullt med handen 30 gånger varje vaken timma för att minska svullnad. Träningsprogrammet ska göras 2-3 gånger/dag tills ditt fysioterapibesök 7-10 dagar efter operation.

1. Höj och sänk axlarna.
Upprepa 2x20

2. Dra ihop skulderbladen.
Upprepa 2x20

3. Böj och sträck i armbågarna maximalt med handflatan mot kroppen. Upprepa 2x20.

4. Håll om den opererade armen och luta överkroppen framåt. Låt armarna avslappnat följa med, hängandes ned mot golvet. Håll knäna lätt böjda och stabil rygg. Upprepa 2x20

5. Luta kroppen åt sidan så att armen kan komma ut lite från kroppen. I denna position är det tex lättare att få av/på t-shirt och axellås. Upprepa 2x20

Efter första besöket hos fysioterapeuten kan du lägga till glidning fram längs bordet med hjälp av den friska armen. Upprepa 2x20

Checklista inför operation:

- Boka tid till fysioterapeut cirka 1 vecka efter operation.
- Slutat med läkemedel enligt rekommendation.

Läkemedel: _____

- Antibakteriell dusch har genomförts enligt ovan ordination och den 3:e gjord **PÅ** operationsdagen.
- Inga sår eller hudkräm.
- Fastande enligt rekommendation.
- Hemtransport ordnad.
- Ta med rena, rymliga kläder som är lätta att ta på samt bra skor att gå i.
- Detta häfte tas med till sjukhuset.

Din operation är planerad till _____ dag /

Vid frågor inför din operation:

Ring operationskoordinator 031- 81 80 76

Telefontider: Mån – fre 8.00-10.00, 13.00 – 15.00